

10. Романов С.Ю., Лактіонова Т.В. Щодо поняття віктимологічної профілактики злочинів у кримінології. *Право і безпека*. 2012. № 4. С. 147–150.

11. Сміт П., Дирегров Е., Юле У. Діти та війна: навчання технік зцілення; за ред. О. Черненко, М. Лемик, К. Явної. Львів: Інститут психічного здоров'я УКУ, 2014. 90 с.

12. Социальная педагогика: учебник для бакалавров / под ред. В.И. Загвязинско-

го, О.А. Селивановой. М.: Изд-во «Юрайт», 2012. 405 с.

13. Туляков В.О. Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми). Одеса: Юридична література, 2000. 336 с.

14. Holyst B. *Kryminalostyka*. Wydanie VIII zmienione i rozszerzone. Warszawa: Wydawnictwa Prawnicze PWN, 2013. 314 с.

УДК 174:37.013

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ПЕДАГОГІЧНИМИ ЧИННИКАМИ

Зозуляк-Слущик Р.В., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

У статті зроблено спробу виокремити педагогічні чинники розвитку фахівців соціальної сфери в університетах. Проаналізовано вплив означених чинників на формування професійної етики майбутніх соціальних працівників. З-поміж педагогічних чинників охарактеризовано забезпечення безперервності навчання, удосконалення, самовдосконалення й саморозвиток фахівців; інтеграцію змісту та форм навчально-виховного процесу університетів; створення інформаційно-комунікативного середовища на базі кафедр університетів, які готують фахівців; забезпечення умов для професійної активності та творчості майбутніх соціальних працівників.

Ключові слова: соціальний працівник, соціальна робота, педагогічний чинник, фахівець соціальної роботи, професійна етика, університет.

В статье сделана попытка выделить педагогические факторы развития специалистов социальной сферы в университетах. Проанализировано влияние указанных факторов на формирование профессиональной этики будущих социальных работников. Среди педагогических факторов охарактеризованы обеспечение непрерывности обучения, совершенствование, самосовершенствование и саморазвитие специалистов; интеграция содержания и форм учебно-воспитательного процесса университетов; создание информационно-коммуникативной среды на базе кафедр университетов, которые готовят специалистов; обеспечение условий для профессиональной активности и творчества будущих социальных работников.

Ключевые слова: социальный работник, социальная работа, педагогический фактор, специалист социальной работы, профессиональная этика, университет.

Zozuliak-Sluchik R.V. FORMATION OF PROFESSIONAL ETHICS OF PROFESSIONALS OF SOCIAL WORK BY PEDAGOGICAL FACTORS

The article attempts to distinguish pedagogical factors of development of specialists of social sphere at universities. The influence of the mentioned factors on the formation of professional ethics of future social workers is analyzed. Among the pedagogical factors are described ensuring continuity of training, improvement, self-improvement and self-development of specialists; integration of the content and forms of the educational process of universities; creation of the informational and communicative environment on the basis of university departments, which train specialists; provision of conditions for professional activity and creativity of future social workers.

Key words: social worker, social work, pedagogical factor, specialist in social work, professional ethics, university.

Постановка проблеми. Духовне зростання, збагачення моральної культури фахівця – необхідні умови виконання ним професійного та громадянського обов'язків.

Вплив етичної підготовки на практичну діяльність соціального працівника тим більший, чим ширші й глибші його знання. Не

випадково він постійно відчуває потребу в морально-етичному осмисленні своєї праці.

Відомо, що саме морально-етичний складник фахової підготовки має базове значення у формуванні професійної компетентності майбутніх соціальних працівників. При цьому безпосередньо розглядаємо

процес цілеспрямованого й систематичного впливу на мотиваційну, когнітивну та емоційну сфери студентів, а метою його вважаємо становлення такої особистості, яка усвідомлює значення етичного складника своїх професійних обов'язків, має розвинуті морально-особистісні якості та практичні вміння як соціальний працівник у сфері професійної етики.

Базові положення професійного формування майбутніх фахівців соціальної роботи в університетах, нові вимоги до їх інноваційної підготовки закладено в Законі України «Про освіту» (2017 р.), Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.), Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті (2002 р.), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.), а також у міжнародних документах: Копенгагенській декларації (2002 р.), Брюггському комюніке (2010 р.).

Проте формування професійної етики майбутніх соціальних працівників гальмується недостатнім розробленням питання впливу педагогічних чинників на її формування, а також відсутністю науково обґрунтованих та узгоджених за цілями й змістом методик їх реалізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми теорії й практики процесу навчання соціальних працівників висвітлені в працях О. Безпалько, Р. Вайнола, І. Зверевої, А. Капської, О. Карпенко, М. Лукашевич, І. Миговича, В. Пічі, Т. Семігіної, С. Харченко та інших науковців. Учені розглядають різні аспекти й умови формування кваліфікованих соціальних працівників, їх розвиток і саморозвиток. Водночас спробу вирішити проблему безперервної освіти в українській науці робили В. Андрущенко, Н. Бібік, С. Гончаренко, Т. Десятов, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, В. Пуцов, В. Радкевич, С. Сисоева та інші автори.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у виокремленні й аналізі педагогічних чинників навчально-виховного процесу університетів, що впливають на формування професійної етики майбутніх соціальних працівників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Результативність професійно-етичної діяльності, пов'язаної з підготовкою фахівців соціальної сфери, визначається компетентністю майбутнього соціального працівника щодо теоретичних знань (з психології, педагогіки, соціології, медицини, права, геронтології тощо) та практичних умінь (володіння технологіями соціальної роботи, уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, навички роботи з різними категоріями клієнтів, які

перебувають у різних умовах і ситуаціях). Важливими умовами володіння організаційно-комунікативними здібностями соціальним працівником вважаємо вміння швидко встановлювати контакт із людьми, виявляти їх установки й очікування; атрактивність, що передбачає привабливість особистості, уміння вислухати клієнта та спрямувати бесіду в конструктивне русло; уміння викликати симпатію й довіру співрозмовника, що означає створення сприятливої атмосфери у взаєминах із ним; красномовство, тобто здатність впливати та переконувати того, з ким доводиться працювати.

Вагомим фактором, у чому переконує досвід роботи зі студентами, залишається професійна етика. Її розвитку й формуванню в майбутніх соціальних працівників університетів сприяє *систематичне вдосконалення знань професійно-етичних технологій*. Цього можна досягти шляхом участі студентів у професійно-етичних тренінгах і майстер-класах, які проводяться провідними фахівцями. Такі заходи сприяють ознайомленню з технологіями соціальної роботи, способами їх застосування та вимогами до проведення. У процесі поліпшення результативності навчання відчувається потреба в розробленні інструктивної та технологічної документації з виконання.

Спробуємо виокремити *педагогічні чинники* формування професійної етики майбутніх соціальних працівників університетів:

- забезпечення безперервності навчання, удосконалення, самовдосконалення та саморозвиток фахівців;
- інтеграція змісту й форм навчально-виховного процесу університетів;
- створення інформаційно-комунікативного середовища на базі кафедр університетів, які готують фахівців;
- забезпечення умов для професійної активності й творчості майбутніх соціальних працівників.

Розглянемо кожен із чинників на конкретному прикладі. Так, *безперервне навчання, удосконалення, самовдосконалення та саморозвиток* відіграють важливу роль у формуванні професійної етики. Відомо, що підготувати людину до професійної діяльності на все життя неможливо. Досвід роботи переконує, що оновлення й удосконалення теоретичних і професійних знань мають здійснюватися систематично. У цьому контексті актуалізується необхідність розширення освітнього поля діяльності спільно з методичними кабінетами та обласними науково-методичними центрами післядипломної освіти.

Ідея безперервності навчання й розвитку, головним смислом якої є постійне творче оновлення, розвиток і самовдосконалення кожної людини впродовж усього життя, прийнята в усьому світі [1, с. 77]. Безперервна професійна освіта розглядається у філософському, соціальному та моральному вимірах. Зокрема, філософський вимір передбачає відображення значення безперервної освіти як способу й стилю суспільно-індивідуального буття людини в глобалізованому світі та постіндустріальному суспільстві. Соціальний вимір визначає право людини на різні форми формальної й неформальної освіти, траєкторії навчання. Моральний вимір відображає формування особистості через освітні інституції, безперервність саморозвитку та самовдосконалення [1, с. 131].

В «Енциклопедії освіти» зазначено, що безперервна освіта – це процес, який охоплює все життя людини, забезпечуючи поступовий розвиток творчого потенціалу особистості й усестороннє збагачення її духовного світу; цілеспрямована систематична пізнавальна діяльність щодо освоєння та вдосконалення знань, умінь і навичок [2, с. 580]. А. Беляєва цю соціально-педагогічну категорію поділяє на такі компоненти:

- концептуальний, що розкриває напрям розвитку освітніх потреб особистості як її ціннісної характеристики;

- організаційний, що описує безперервну освіту як ієрархічну систему, рівні якої редукуються від її інституційних форм до громадських;

- методологічний, за яким ідея безперервної освіти набуває статусу соціально-педагогічного принципу, на основі якого ґрунтується новий методологічний підхід до цілісної освіти, що є важливою умовою соціального прогресу [3, с. 17].

Отже, безперервність удосконалення, самовдосконалення та саморозвиток майбутніх соціальних працівників сприяють сформованості їхніх особистісних і професійних якостей як вектор загального й професійного формування.

Провідна роль у формуванні професійної етики фахівців відводиться чиннику *інтеграції змісту й форм етичної освіти в професійну підготовку*. Без морально-етичного підґрунтя особистості неможливо говорити про високий рівень професіоналізму, компетентності соціального працівника.

Так, Л. Хоружа наголошує на тому, що формування етичної компетентності фахівця відбувається поступово, упродовж тривалого часу в процесі професійно-особистісного зростання майбутніх працівників і самостійної діяльності. Дослідник зо-

середжує увагу на тому, що внутрішніми детермінантами професійно-етичного становлення фахівців є подолання групи суперечностей між особистісним і професійним, що здійснюється шляхом вирішення нових завдань, спеціального навчання та активної практичної діяльності.

На основі цього доходимо висновку, що педагогічні чинники формування етичної компетентності доцільно шукати в самому процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, коли існує соціокультурний контекст навчання, відбувається формування базової гуманітарної культури, домінування навчання етичного соціального ідеалу, суб'єкт-суб'єктна взаємодія всіх учасників професійно-етичної підготовки тощо [4, с. 25–26].

Нами акцентується увага на тому, що навчання майбутніх соціальних працівників університетів спрямоване насамперед на вдосконалення професійно-етичних знань і вмінь, необхідних для здійснення компетентної діяльності в соціальній сфері. Стосовно цього вітчизняні та зарубіжні вчені роблять певні застереження. Зокрема, вони вказують на суперечність між позитивними результатами теоретичної підготовки в навчально-виховному процесі університету та низькими результатами у виробничій діяльності. Основна причина такої розбіжності полягає в тому, що не всі майбутні фахівці можуть застосувати набуті знання й уміння, здобуті в процесі теоретичної підготовки [5, с. 18].

Принцип поєднання теорії й практики у формуванні професійної етики майбутніх соціальних працівників університетів здійснюється через поетапну систему «навчання – практична робота – самоосвітня діяльність», завдяки якій він реалізується повною мірою. Як переконуємось, спірання на набуті професійно-етичні знання й уміння в навчально-виховному процесі університету відбувається в щоденній практичній діяльності та загалом впливає на зміст удосконалення, самовдосконалення й саморозвитку.

Нами неодноразово наголошувалось на тому, що рівень професіоналізму соціальних працівників залежить від повноти системи професійно-етичних знань і вмінь та рівня їх сформованості. Тому проблема фаховості, як вважає І. Кузьміна, передбачає чітке визначення рівнів професіоналізму на кожному етапі самовдосконалення, а професійна освіта як соціальний феномен є інструментом трансляції культури від покоління до покоління, механізмом розширеного відтворення сукупності інтелектуального, морального, професійного й

духовного потенціалу суспільства [6, с. 24]. Такий підхід передбачає збагачення теоретичного та практичного досвіду майбутніх соціальних працівників, засвоєння певної частини матеріалу з метою вироблення необхідних умінь професійно-етичної діяльності в соціальній сфері.

Отже, формування майбутніх соціальних працівників і, як результат, відповідний рівень розвинених професійно-етичних та психолого-педагогічних знань і вмінь повинні бути покладені в основу побудови навчально-освітнього процесу університетів.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти дедалі частіше спостерігається тенденція до переорієнтації навчально-освітнього процесу університетів із традиційної аудиторної підготовки на дистанційну. Це зумовлюється зростаючим обсягом знань, який вимагає змін форм і методів їх удосконалення. У цьому разі доводиться вдаватися до використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Вказуючи на це, Л. Сущенко пише: «Поеднання можливостей телекомунікацій і комп'ютерних технологій, зокрема мультимедіа, трансформує добре відомі форми заочного навчання в дистанційні» [7, с. 30].

Дослідники постійно працюють також над удосконаленням дистанційного навчання, заснованого на інтерактивному телебаченні (two-way TV), комп'ютерних телекомунікаційних мережах Internet, комп'ютерних телекомунікаційних мережах із використанням мультимедійної інформації, у тому числі в інтерактивному режимі, а також із застосуванням комп'ютерних відеоконференцій тощо. Вагоме місце в дистанційній освіті відводиться також електронній пошті, яка передбачає не лише листування, а й отримання та відсилання матеріалів телеконференцій, семінарів, що дає змогу розгортати дискусії між теоретиками й практиками, розділеними великими відстанями [7, с. 31–32].

Тому доходимо висновку, що одним із чинників професійно-етичного формування особистості як майбутнього соціального працівника дослідники вважають суб'єктність студента, що розглядається як фактор активізації його самосвідомості, самостійності, самодіяльності, саморозвитку в процесі *самоосвітньої роботи*. Результативність самоосвіти соціального працівника є показником сформованості когнітивного компонента його готовності до професійної діяльності [8, с. 25].

Варто наголосити на тому, що результат фаховості соціальних працівників залежить не тільки від наявності відповідних особистісних якостей, а й від зовнішніх

умов. Серед них виділимо такий чинник, як *створення інформаційно-комунікативного середовища в університеті*, що потребує створення відповідних умов, у яких студент матиме змогу займатися творчими пошуками, застосовувати різноманітні форми розвитку професійної свідомості, використовувати освітнє середовище задля професійного зростання.

Насамперед з'ясуємо, що означає поняття «освітнє середовище». Т. Ісаєва, зокрема, розуміє під ним сукупність матеріальних, просторово-предметних, соціально-психологічних компонентів, що забезпечують результати навчання та можливість впливу на обставини, за яких здійснюється освітній процес [9].

У свою чергу О. Карпенко вважає, що успішне формування професійних та особистісних якостей майбутнього соціального працівника передбачає взаємне пристосування студента до освітнього середовища, яке за своєю структурою й варіативністю методів і форм впливу на особистість давало б змогу добирати адекватні форми роботи та активно впливати на них. Водночас, на переконання дослідника, студенти вбачають у понятті «комфортне середовище» єдність умов, особливостей, засобів, що сприяють прояву сильних та корекції слабких сторін, свободі вибору не лише умов, а й окремих аспектів навчання [10, с. 21].

Створення інформаційного суспільства та сучасні підходи до розвитку інформаційно-комунікативного середовища характеризуються розробленням технології організації такого середовища, яке сприяє цьому розвитку.

Середовище вищого навчального закладу, на думку Т. Ісаєвої, забезпечує повною мірою співвідношення професійно-педагогічної освіти з культурою [9, с. 311]. Основні риси культурно-освітнього середовища проявляються в тому, що воно забезпечує джерело знань та інформації, необхідних для інтеграції освіти й культури.

Професійна підготовка студентів у вищій школі, як нами вже наголошувалось, передбачає пошук нових підходів до організації навчальної роботи. Це ж стверджує О. Король [11, с. 52]. На жаль, інформативно-описовий підхід, який набув значного поширення в традиційній освітянській практиці, приводить до того, що майбутній спеціаліст не може користуватися знаннями як інструментом практичної дії. Соціальний працівник нерідко відчуває певні труднощі у визначенні цілей, проектуванні, мотивуванні, організації дій, контролі й оцінці результатів. Проблема полягає в забезпеченні заміни інформативно-описової моделі на практичну.

сового підходу змістово-процесуальним стосовно організації навчальної діяльності університетів, за якого студент стає суб'єктом власної освіти й професійного становлення. Ця ситуація викликала нагальну потребу в переорієнтації освітнього процесу з екстенсивної моделі, що спрямована на передачу студенту певної суми готових знань, на інтенсивну модель, в основу якої закладено формування здатності до самоосвіти, розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця. Водночас певна частина інформації в змісті навчальних дисциплін давно застаріла [11, с. 53].

Отже, роль освітнього середовища в удосконаленні професійно-етичних знань і вмінь, створенні умов для формування професійної етики майбутніх соціальних працівників змушує до пошуку шляхів такого інформаційно-комунікативного середовища в університетах, яке буде не лише стимулювати розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців, а й сприяти набуттю ними особистісного професійного досвіду на основі рефлексивно-творчої діяльності.

На думку теоретиків і практиків соціальної роботи, *творчість соціального фахівця соціальної сфери* не виникає сама по собі. Науковці стверджують, що її формування зумовлене об'єктивними й суб'єктивними факторами. Одним із ключових чинників розвитку творчості, на переконання І. Ісаєва, є вплив соціокультурної реальності, конкретного культурно-історичного контексту, де працює та творить соціальний працівник. Також науковець виокремлює позитивний емоційно-психологічний клімат у колективі та необхідний рівень сформованості знання як у фаховій, так і в психолого-педагогічній сферах; наявність ефективних засобів навчання й виховання; наукову зумовленість методичних рекомендацій та установок тощо. Він характеризує суб'єктивні чинники формування професійної творчості, зазначаючи знання основних закономірностей і принципів соціальної роботи, високий рівень загальнокультурної підготовки й володіння сучасними концепціями підготовки фахівців, прагнення до творчості, активності фахівців соціальної роботи [12, с. 101–102].

Таким чином, можна стверджувати, що суть творчості соціального робітника полягає у відповідному творчому ставленні фахівця до своїх професійних обов'язків. Уміння прогнозувати наслідки й результати професійних впливів, готовність до творчої діяльності свідчить про високий рівень професійності соціального працівника. Усі наведені параметри є також необхідною

умовою наявності професійно-етичної культури. Водночас утілення в життя власних ідей та ідеалів, подолання суперечностей і реальних фахових проблем спонукають до пошуків нетрадиційних шляхів та способів вирішення виробничих завдань.

Висновки з проведеного дослідження. На основі викладеного доходимо висновку, що дієвість професійно-етичного формування майбутніх фахівців із соціальної роботи залежить від певних чинників. Серед них ми виокремили педагогічні, а саме спрямованість на діяльність у соціальній сфері змісту й технологій професійно-освітнього процесу в університетах, переорієнтацію навчально-освітнього процесу з екстенсивної моделі, що зводиться до передачі студенту певної суми готових знань, на інтенсивну модель, в основі якої лежить формування здатності до самоосвіти й розвитку творчої активності майбутнього фахівця соціальної роботи.

Подальшого вивчення потребує розгляд впливу інших груп чинників на процес формування професійної етики майбутніх соціальних працівників університетів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сисоєва С., Соколова І. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаріус наукового дослідження. К.: ЕМКО, 2010. 362 с.
2. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Беляєва А. Методология и теория профессиональной педагогики. СПб.: Ин-т профтехобразования РАО, 1999. 480 с.
4. Хоружа Л. Теоретичні засади формування етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04; Інститут педагогіки АПН України. К., 2004. 56 с.
5. Кузьмінський А. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах неперервної освіти. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах непедагогічної освіти: монографія / за ред. М. Солдатенка, О. Семенов. Глухів: РВВ ГДБУ, 2008. С. 5–21.
6. Кузьмин И. Теоретические основы развития профессионализма инженерно-педагогических работников в условиях дополнительного профессионального образования: автореф. дисс. ... докт. пед. наук: 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и воспитания». СПб., 1998. 47 с.
7. Сущенко Л. Інформаційні та комунікативні технології: педагогічний аспект. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2004. Вип. 2. С. 29–36.
8. Мельничук І. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2011. 42 с.

9. Исаева Т. Педагогическая культура преподавателя как условие и показатель качества образовательного процесса в высшей школе: дисс. ... докт. пед. наук: 13.00.01; Ростовский гос. пед. ун-т. Ростов-на-Дону, 2000. 427 с.

10. Карпенко О. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К., 2008. 32 с.

11. Король О. Основні риси та чинники розвитку системи вищої освіти в сучасній Україні. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 33: Філософія. С. 48–57.

12. Исаев И. Профессионально-педагогическая культура преподавателя: учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед. М.: Академия, 2002. 208 с.

УДК 37.035

ПРОФЕСІЙНІ ВИМОГИ ДО ІМІДЖУ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Ісаченко В.П., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Левченко Н.В., к. пед. н.,
викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

У статті обґрунтовано теоретичні засади процесу формування іміджу соціального працівника та професійних вимог до нього. Здійснено аналітичний огляд поняття іміджу соціального працівника, на основі якого сформульовано визначення цього поняття. Розглянуто основні шляхи формування позитивного іміджу соціального працівника. Охарактеризовано основні механізми створення позитивного іміджу організації крізь призму діяльності її працівників.

Ключові слова: імідж, соціальний працівник, соціальна установа, соціальне управління, професійні вимоги, якості соціального працівника, клієнт.

В статье обоснованы теоретические основы процесса формирования имиджа социального работника и профессиональных требований к нему. Осуществлен аналитический обзор понятия имиджа социального работника, на основе которого сформулировано определение этого понятия. Рассмотрены основные пути формирования положительного имиджа социального работника. Охарактеризованы основные механизмы создания положительного имиджа организации через призму деятельности ее работников.

Ключевые слова: имидж, социальный работник, социальное учреждение, социальное управление, профессиональные требования, качества социального работника, клиент.

Isachenko V.P., Levchenko N.V. PROFESSIONAL REQUIREMENTS TO THE IMAGE OF A SOCIAL EMPLOYEE

The article substantiates the theoretical principles of the process of forming the image of a social worker and professional requirements to him. An analytical review of the concept of the image of a social worker is carried out, on the basis of which the actual definition of this concept is formulated. The main ways of forming a positive image of a social worker are considered. The main mechanisms for creating a positive image of the organization through the prism of its employees are described.

Key words: image, social worker, social institution, social management, professional requirements, quality of social worker, client.

Постановка проблеми. Модернізація системи соціальної роботи України посилює вимоги до діяльності закладів, причетних до вирішення соціальних проблем. Одне з нагальних питань сучасності – формування їхньої готовності бути конкурентоспроможними на ринку нових соціальних послуг. Відкритість, здатність до змін і прогресивність соціального закладу залежить від наявності цих характеристик у співробітників даної організації.

З огляду на це, перед соціальними працівниками постає важливе завдання – створення власного образу та позитивного професійного іміджу, що дозволяє бути справжнім лідером, здатним оптимізувати власні ресурси діяльності та методичні й фінансові ресурси державного закладу соціального обслуговування населення.

Формування іміджу соціального працівника – це тривалий процес, що передбачає постійну особисту роботу над удосконален-